

DEEL 2. Tweede brief

Deze brief handelt over de godsdienst. *“...de Volkeren zijn van Nature bijgeloovig, en worden meer door het geloof als door de redenen bestiert.”* De Chinezen hebben de ware godsdienst zeer lang bewaard die de kinderen van Noach na de zondvloed naar het oosten brachten. China heeft de kennis van de ware God twee duizend jaar bewaard *“...terwijl dat Europa en bijkans de rest van de werelt, in de dwaling en in verderving lag....in die wijze uytdeylinge van genaden, die de goddelijke voorsientcheyt onder de Natien van de werelt gedaan heeft gehad, heeft China geen reden om daar over te klagen, vermits’er niet een is, die daar mede volstandiger begunstigt is geweest.”* (p. 241)

De ware godsdienst gaat in eerste instantie al verloren door de filosoof Li-Laokim.

“De tweede Secte die in China heerst, die noch gevaarlijker en algemeender als d’eerste is, bid voo d’eenige godheyt van de werelt aan, een afgodt die men Fo of Foe noemt.” (p. 243) In de volgende bladzijden wordt het duidelijk dat het hier over Boeddha en boeddhisme gaat. Meerdere pagina’s worden besteed aan de ‘dwaze praktijken’ van lama’s en bonzen. Op p. 252 komt de Islam ter sprake. In het jaar 1400 werd een raad van mandarijnen in het leven geroepen maar *“Sy spraken van de godheyt, gelijk of die niet anders als de natuur was: dat is te seggen die kracht, of die natuurlijke werking, die alle deelen van’t geheel al voortbrengt, besproeyt, en bewaart.”* (p. 253) Feitelijk worden alle godsdiensten in China geduld. De keizer staat vrij onverschillig tegenover de godsdienst. Hij zei eens aan pater Verbiest waarom spreekt ge niet over God zoals wij. *“...men soude dan minder tegen u godsdienst opstaan.”* De discussie gaat over de naam van God. Verbiest gebruikt *Tientchu* (Heer des Hemels) en zij gebruiken *Chamti* (Soevereine keizer). Verbiest stelde voor dat de keizer zou verklaren dat de twee woorden hetzelfde betekenen, maar de raad verhinderde dat. De keizer zelf is niet bijgelovig maar de strenge moraal schrikt hem af. Er zijn echter al veel bekeringen, ook van prinses en een keizerin. *“...mits dat Europa voortvare om vierige Missionarissen in China uyt te senden, so konnen wy geloven, dat Godt sig eyndelijk wel van haar yver sal willen bedienen, om dat groote werk te volvoeren.”* (Einde van de brief op p. 257.)